

- **STRATEJİK ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME ve ENTEGRASYON MERKEZİ**

- AB SERTİFİKA PROGRAMI

- **AB SOSYAL POLİTİKASI**

- Yrd.Doç.Dr. Handan KUMAŞ

- PAÜ-İ.İ.B.F

- ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BÖLÜMÜ

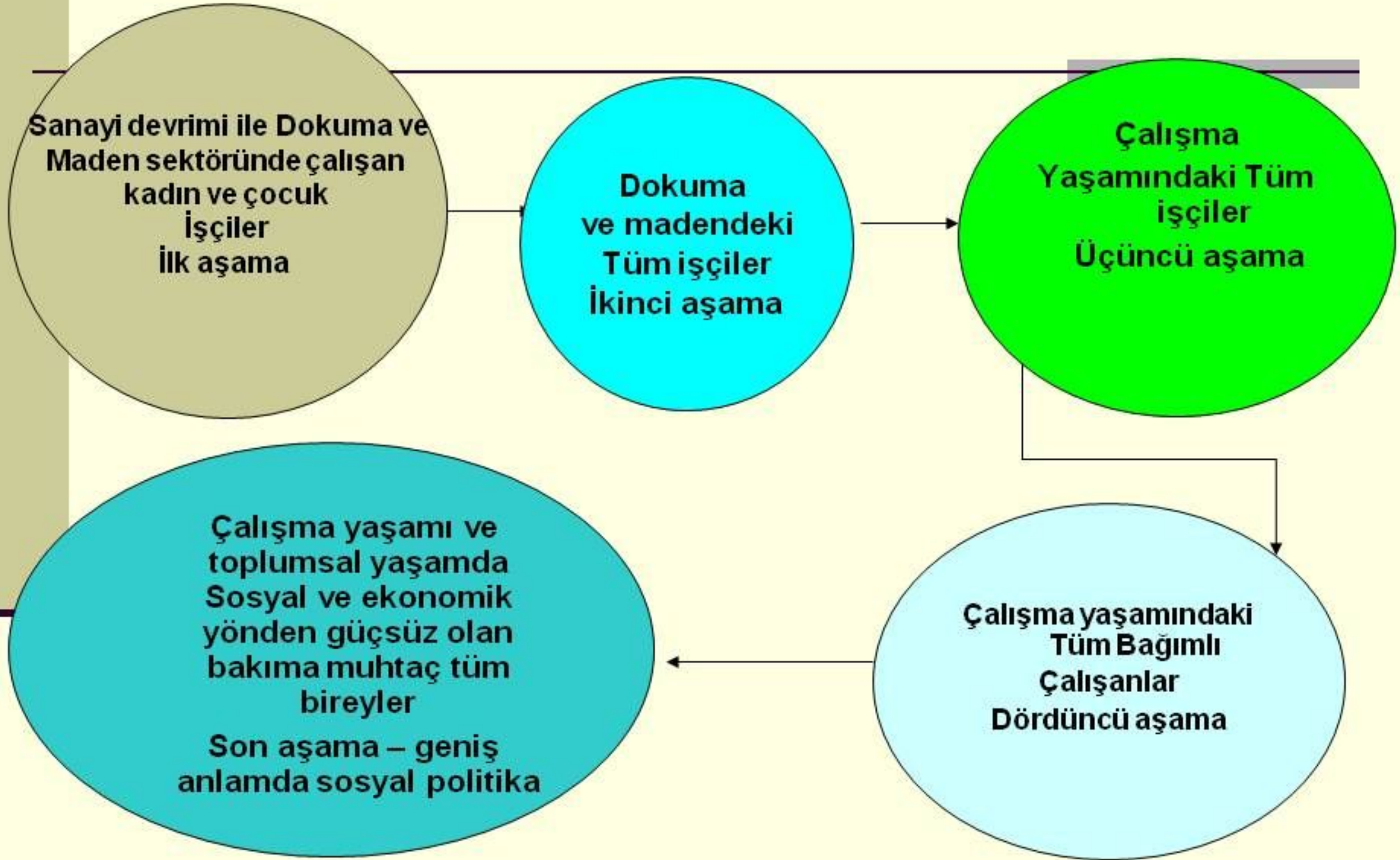
DAR ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI

- 19. yüzyılda sanayi devrimi ile başlayan sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı “işçilere yönelik” iş kazası ve yoksulluk gibi tehlikelere karşı koruyucu ve önleyici önlemleri içermektedir.
- Aynı zamanda, işçi sınıfının sorunlarına bazı çözümler üreterek sermaye veya burjuva sınıfı arasında çıkan çatışmayı engellemeyi hedeflemektedir.

GENİŞ ANLAMDA SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI

- Bireylerin çalışma ve toplumsal yaşamlarında karşılaştıkları/ karşılaşılabilecekleri tehlikelere ve olumsuzlulara karşı devletin sosyal yönünü de yansıtan biçimde korunabilmelerini içeren, gerektiğinde özel gruplara ilişkin bakım ve gözetim politikaları üreten, sorgulayan ve uygulayan disiplinlerarası sosyal bir bilim dalıdır.

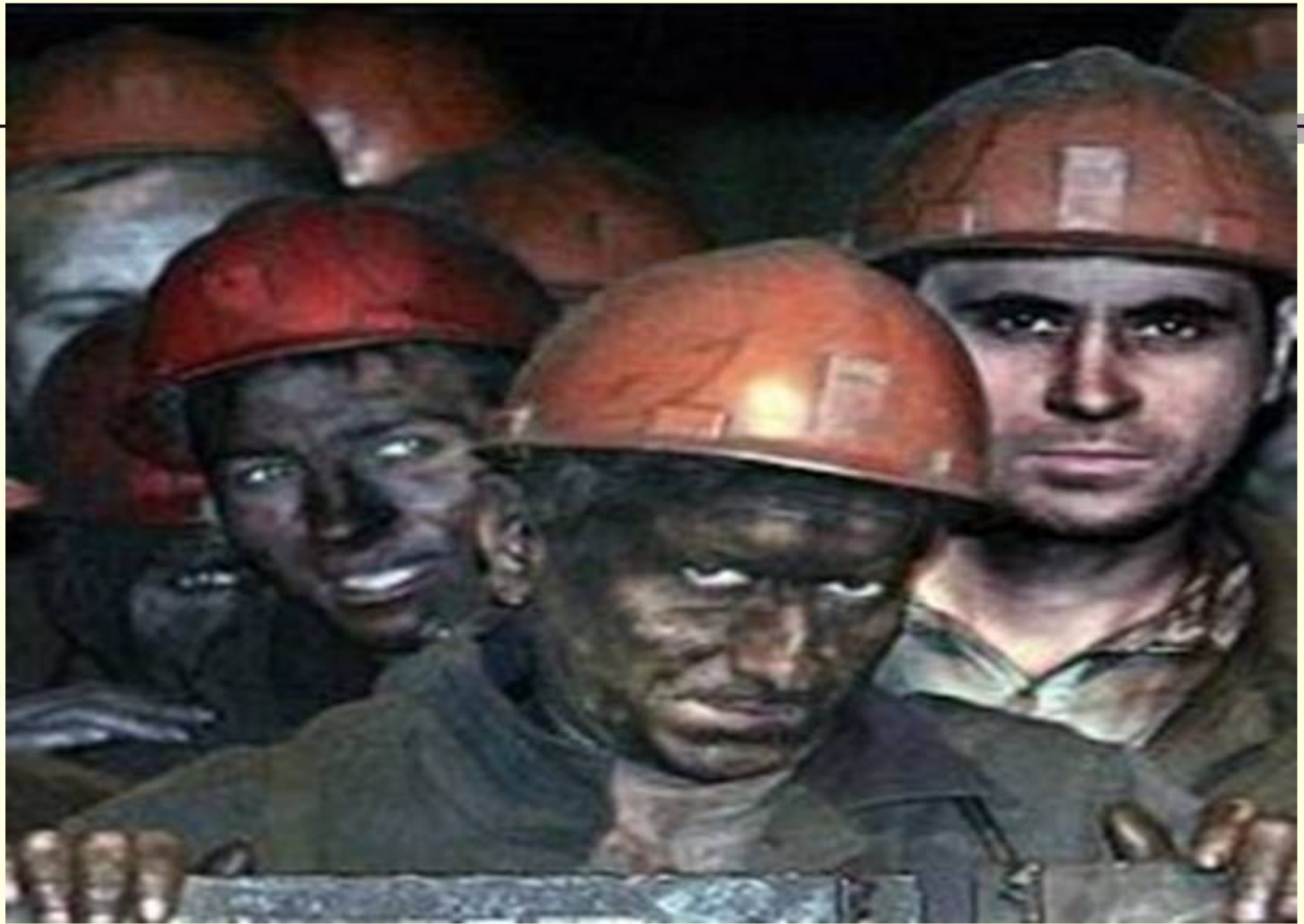
Sosyal Politika Kapsamının Gelişimi

SOSYAL POLİTİKANIN OLUŞUMU

DEVLET (SOSYAL DEVLET)
SOSYAL POLİTİKA
DÜZENLEMELERİ, YASAMA,
YÜRÜTME, YARGI
ve PLANLAMA

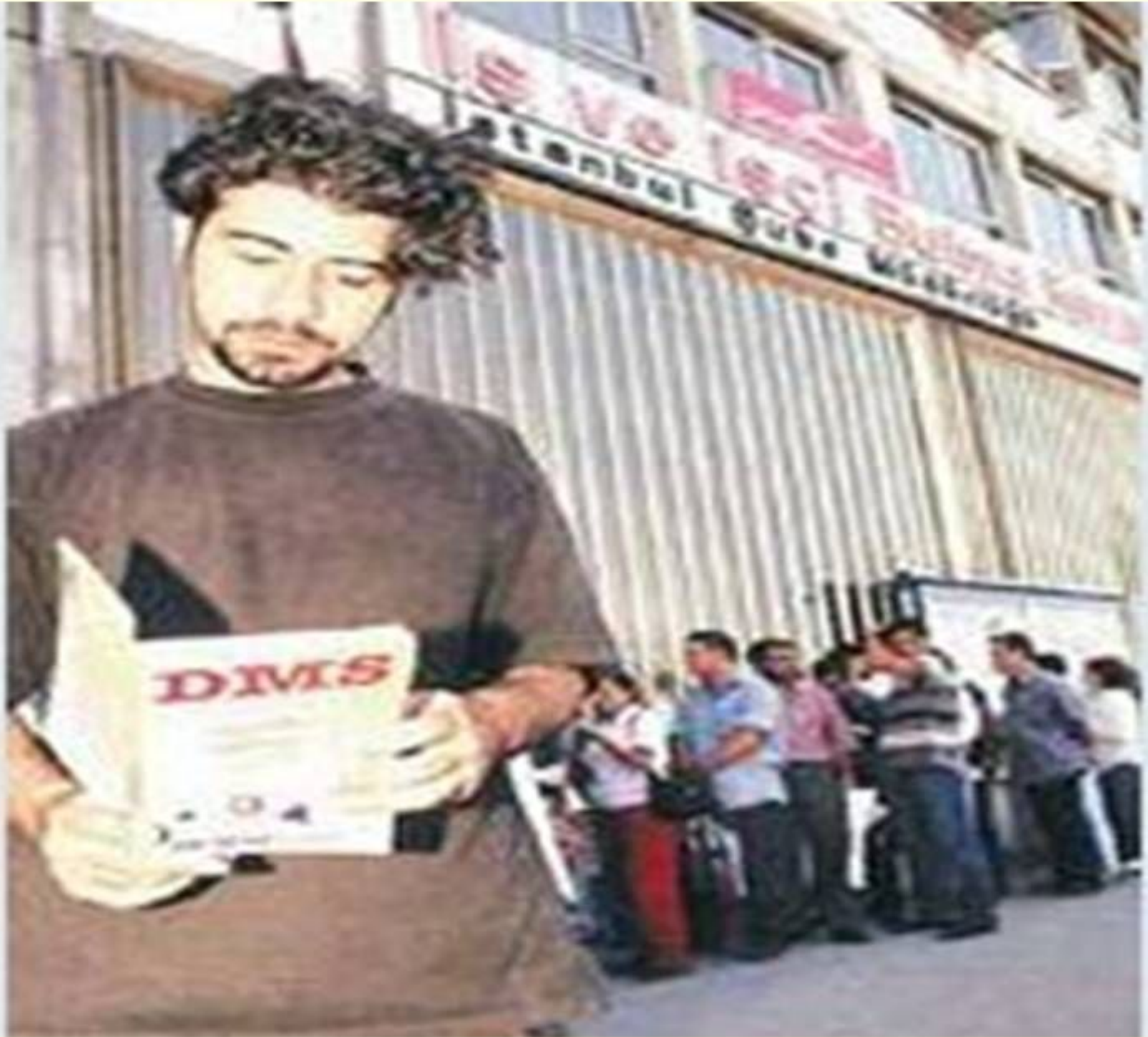

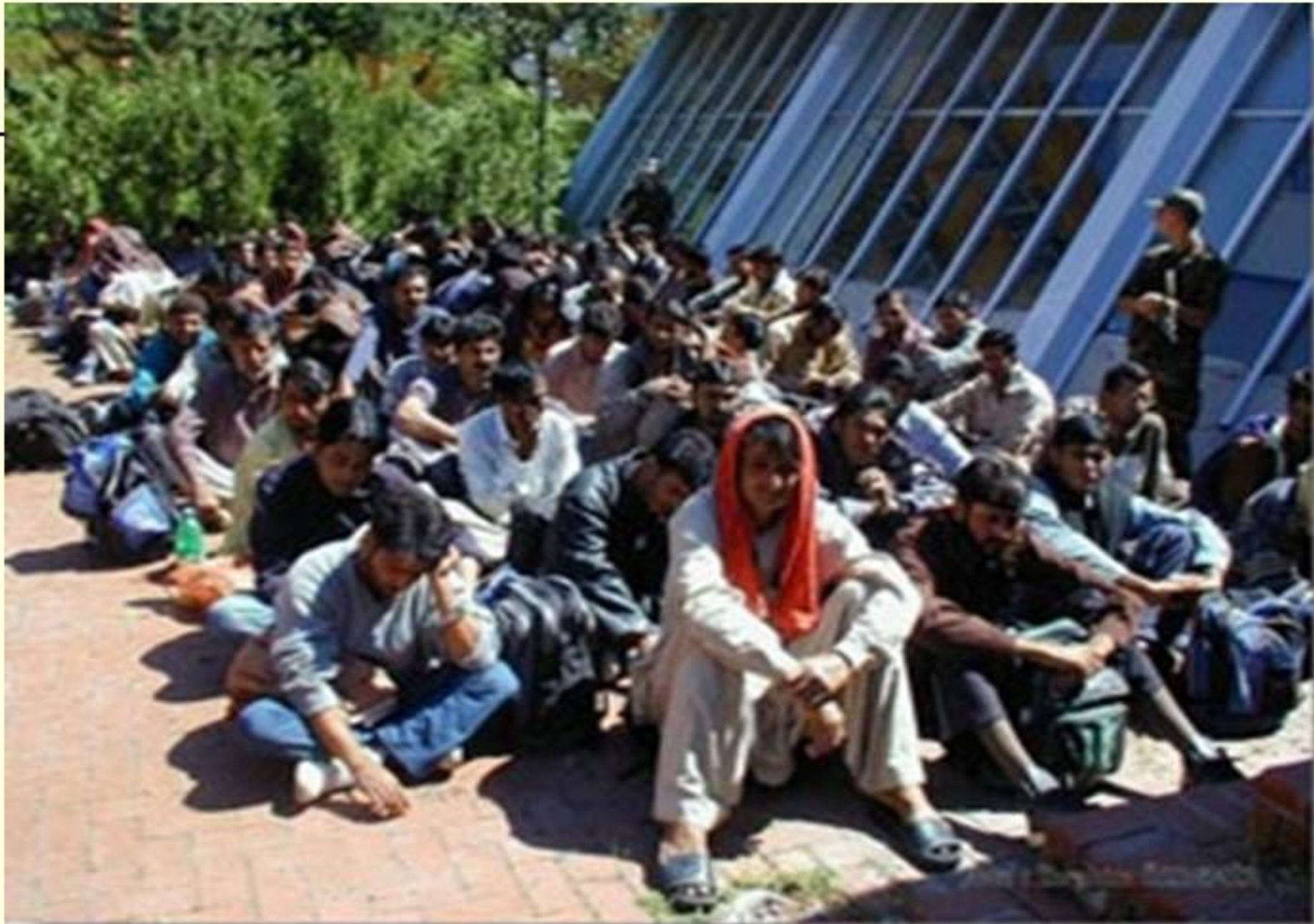

AVRUPA'DA BİRLİK KURMA GİRİŞİMLERİNDEN ÖRNEKLER

- 1306-KUDÜS, HİRİSTİYAN AVRUPALI ÜLKELER İÇİN HİRİSTİYAN CUMHURİYETİ
- 1308- DANTE, DÜNYA KARDEŞLİĞİ VE AVRUPA'DA KÜLTÜR BİRLİĞİ
- 1459- PAPA, MÜSLÜMAN TÜRKLERE KARŞI BİRLEŞME
- ~~1463- BOHEMYA KRALI, İSTANBUL İÇİN AVRUPA KONFEDERASYONU~~
- 1623- FRANSIZ DÜŞÜNÜR (EMERIC CRUCE) TÜRKLERİNDE DAHİL OLACAĞI AVRUPA KONSEYİ
- 1699- WILLIAM PENN, TÜRK VE RUSLARIN DA OLDUĞU AVRUPA PARLAMENTOSU
- 1823- NAPOLYON- AVRUPA AİLESİ
- 1849- VICTOR HUGO, AVRUPA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
- 1814- AVRUPA DEVLETLER KONSEYİ (AVRUPA KOROSU- İNGİLTERE, AVUSTURYA, PRUSYA, RUSYA- OSMANLI İMPARATORLUĞU 1856'DA ÜYE OLMUŞTUR.
- 1860- FRANSA, İTALYA, BELÇİKA, İSVİÇRE ve YUNANİSTAN DÖVİZ KURLARINI ORTAKLAŞA DÜZENLEYEN SİSTEM
- 1865-III. NAPOLYON, İTALYA, İSVİÇRE ve BELÇİKA PARALARIN SERBEST DOLAŞIMI ve 1876 LATİN ORTAK PARA BİRİMİNE GEÇİŞ
- 1870- İSVEÇ, NORVEÇ ve DANİMARKA İSKANDİNAV PARA BİRLİĞİ
- 1922- BELÇİKA, LÜKSEMBURG (BENELÜKS) EKONOMİK BİRLİĞİ
- 1930- PAN-AVRUPA ÖRGÜTLENMESİ
- 1932- BELÇİKA, HOLLANDA ve LÜKSEMBURG, OUCHY SÖZLEŞMESİ EKONOMİK BİRLİK
- 1940- FRANSIZ JEAN MONNET, İNGİLİZ TOYNBEE, SAVUNMA ve EKONOMİDE ORTAK BİRLİK ve AVRUPA VATANDAŞLIĞI
- 1946- WINSTON CHURCHILL, AVRUPA DEVLETLER TOPLULUĞU
- 1948- BELÇİKA, FRANSA, HOLLANDA, LÜKSEMBURG ve İNGİLTERE AVRUPA BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ
- 1949- AVRUPA KONSEYİ- TÜRKİYE'NİN ÜYELİĞİ 1949- 47 ÜYE DEVLET

GSYİH'DA BÜYÜME (SABİT FİYATLARLA – YILLIK DEĞİŞİM -%

BÖLGE	2005	2006	2007
AB-27	1.9	3.1	2.9
AB-15	1.7	2.9	2.7
ABD	3.1	2.9	2.2
JAPONYA	1.9	2.4	2.1

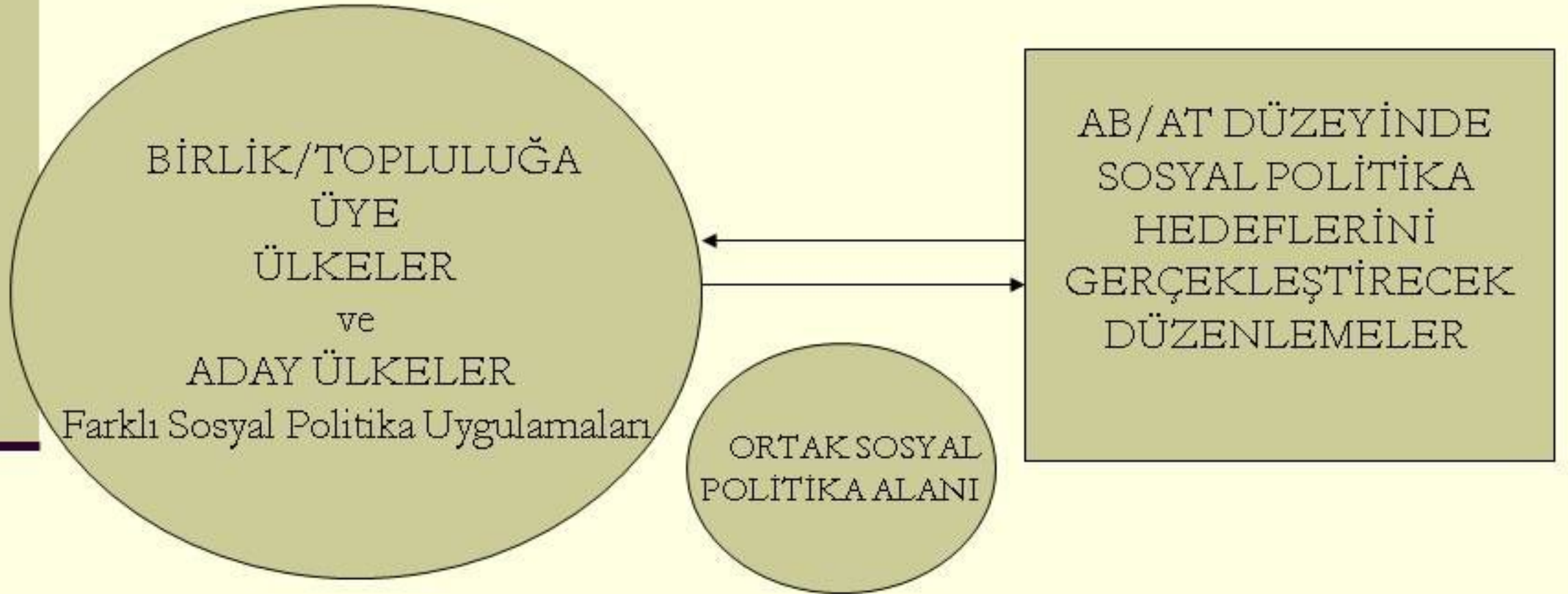
Kaynak: www.eu.int, Employment in Europe 2008.

AB NÜFUS, İSTİHDAM ve İŞSİZLİK (2007-BİN KİŞİ)

BÖLGE	NÜFUS	İSTİHDAM EDİLEN NÜFUS /İSTİHDAM ORANI(15-64 YAŞ ARASI)	İŞSİZ SAYISI / İŞSİZLİK ORANI
AB-27	487.230	214.664 (%65.4)	16.897 (%7.1)
AB-25	458.006	202.613 (%65.8)	16.016 (7.2)
AB-15	384.932	171.822 (%66.9)	13.265 (%7.0)
TÜRKİYE	68.901	49.994(%41.5)	2.376 (10.3)

AB SOSYAL POLİTİKASI

AB KURULUŞ YAPISI

AB (1992 MAASTRİCT
ANTLAŞMASI/AB A
ANTLAŞMASI
(ÜÇ ALAN TÜZEL KİŞİLİĞİ
BULUNMAYAN AB'Nİ
OLUŞTURMUŞTUR)

AKÇT
(22 TEMMUZ 2002'DE
50 YILLIK SÜRESİ DOLMUŞTUR)
ve AAET (1967 FÜZYON
ANTLAŞMASI İLE
AET ÇATISINA AKTARILMIŞTIR)
AET
(1992 MAASTRİCT ANTLAŞMASI
İLE AT ADINI ALMIŞTIR)
ÜÇ TOPLULUĞUN ADI,
AVRUPA TOPLULUKLARI'DIR

ORTAK DIŞ POLİTİKA
ve
GÜVENLİK

ADALET ve İÇİŞLERİ
(Amsterdam Antlaşması ile
Büyük bir bölümü
AT'nin yetki alanına bırakılmıştır)
(Ceza alanında polis ve yargısal
işbirliğine indirgenmiştir)

AB'DE SOSYAL POLİTİKA KAPSAMI

- Altı kurucu üye ülke tarafından imzalanan Paris Antlaşması ile kurulan Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT)'nden AB Anayasası'na kadar tarihsel süreç içinde genel hatları ile AB sosyal politikasının kapsamını;
 - İstihdamı artırmak (işsizliği önlemek), emeğin serbest dolaşımı sağlamak ve yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi (iş sağlığı ve güvenliği gibi), işsizlere geçici yardım, kadın-erkek eşitliği, sosyal fon, mesleki eğitim, ücret eşitliği, sosyal koruma, örgütlenme özgürlüğü, çocuk, kadın, genç, yaşlı ve özürülülerin korunması, sosyal diyalog, sosyal dışlanmayı ve ayrımcılığı engelleme gibi uygulamalar ile örneklemek mümkündür.
- AB sosyal politikası, sosyal politika bilimi kapsamın tarihsel sürecine benzer bir gelişme göstermiştir. Başlangıçta belli bir grubu kapsayan politika (çalışan ve işsizler) günümüzde, toplumda tüm ekonomik yönden güçsüzleri içeren bir kapsama dönüşmüştür.

AB SOSYAL POLİTİKASI: AMAÇ

- AB kuruluş felsefesine uygun biçimde, üye devletlerdeki tüm yurttaşların dışlanmanın olmadığı, sağlıklı ve insanca bir yaşam kalitesi ve standardının da yaşamasını sağlamaktır.
- AT sosyal politikada belirli bir modeli uygulama zorunluluğu getirmemektedir.
- Üye devletler, kendi yapılarına uygun sistemi seçmekte serbesttir. Sosyal politika konularının çoğunda üye devletlerin egemenlik hakları devam etmektedir. AB kurumlarına geniş bir yetki devredilmemiştir.
- Ancak, ulusal sistem içinde yer alması gereken belirli sosyal standartlar bulunmaktadır.

AB'DE SOSYAL POLİTİKA KAYNAKLARI

- BİRİNCİL KAYNAKLAR
- İKİNCİL KAYNAKLAR
- ULUSLARARASI ANTLAŞMALAR
- SÖZLEŞMESEL KAYNAKLAR

AB SOSYAL POLİTİKASI BİRİNCİL KAYNAKLAR

1. BİRLİK/TOPLULUK KURUCU ANTLAŞMALARI

(AVRUPA KÖMÜR ÇELİK TOPLULU (1951 PARİS ANT., AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU ve AVRUPA ATOM ENERJİSİ TOPLULUĞU 1957 ROMA ANT.)

2 BİRLİK TARİHİNCE YAPILAN ANTLAŞMALAR

(AVRUPA TEK SENEDİ (1986), ABA (1992), AMSTERDAM ANT. (1997) NİS ANT. (2000), LİZBON ANT. (2007)

3. SEKTÖREL DEĞİŞİKLİKLER GETİREN TAMAMLAYICI ANTLAŞMALAR (1967 FÜZYON ANT.)

4. ÜYE DEVLETLERİN KATILIM ANTLAŞMALARI

5. ANTLAŞMALARIN EKLERİ ve PROTOKOLLERİ

6. HUKUKUN GENEL İLKELERİ

7. 13 Aralık 2007 yılında imzalanan LİZBON ANTLAŞMASI

İKİNCİL (TÜREVSEL) KAYNAKLAR

1. TÜZÜK (YÖNETMELİKLER)
2. YÖNERGE (DİREKTİFLER)
3. KARAR
4. TAVSİYE ve GÖRÜŞLER
5. YARGI KARARLARI
6. ANTLAŞMALARDA SAYILMAYAN BAŞKA İŞLEMLER
 - BİLDİRGE
 - DAVRANIŞ KURALLARI
 - BİLDİRİ
 - EYLEM PROGRAMLARI
 - KURUMLARARASI ANTLAŞMALAR
 - İÇ YÖNETMELİKLER
 - BEYAZ ve YEŞİL KİTAP

İKİNCİL KAYNAKLAR

- **TÜZÜK: (Zaman belirlenmemiş ise T.R.G. Yayını tarihinden itibaren 20 gün içinde yürürlüğe girer) -Mevzuat uyumlaştırılması**
 - Avrupa Anayasası, topluluğun ortak yasasıdır. Tüm üye devletlerce, işletmeler ve sosyal sandıklarca **doğrudan** uygulanır. Ülke tarafından ayrı bir işleme gerek kalmaksızın doğrudan etki doğurur. Tüzükler, Komisyonun önerisi üzerine duruma göre Parlamentonun da görüşü alınarak, Konsey tarafından (nadiren Komisyonca) kabul edilir ve Topluluk Resmi Gazetesinde yayınlanır. Serbest dolaşım, eşitlik ilkesi ve sosyal güvenlik rejimlerinin uygulanması gibi sosyal politika alanlarında tüzükler çıkarılmıştır.
- **YÖNERGE: (2-4 yıllık süre içinde yasal, yönetsel ve TİS ile ülkeler kendi hukuk sistemlerine aktarmak zorundadır)**
 - Mevzuatı yakınlaştıran, üye ülkelere ulusal hukuku uygulama araçlarını seçme olanağı sunan, tüzüklere göre daha esnek, sosyal politikanın temelde “ulusal niteliğini ve çeşitliliğini” korumasına olanak veren bir yapıdadır. Yönergeler emredici olması nedeni ile sosyal politika müktesebatının yaratılması konusunda giderek artan bir konuma sahiptir. Yönergeler Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlanır.

İKİNCİL KAYNAKLAR

KARAR:

Tek yanlı, genel bir kural olmayan, bireysel, gerçek veya tüzel kişilere (hükümete, işletme veya bir kişiye) yönelen, tüm öğeleri ile zorunlu (erişebilirlik, sonuç, saptanmış araçlar, öngörülen takvim vb. yönler) Konsey veya Komisyonca kabul edilen ikincil kaynaktır. Topuluk Antlaşmasının 249. maddesi dışında birincisi; Konseyin esneklik kaydı çerçevesinde (38. madde) yöneldiği kişilerin bilinmediği “atipik”, ikincisi Birliğin üçüncü ayağı ile ilgili olan, yöneldiği kişilerin belirtildiği ya da belirtilmediği kararlar olmak üzere “iki tür karar” vardır

TAVSİYE ve GÖRÜŞLER:

- Bağlayıcı niteliği olmayan, Avrupa kurumlarında bir görüş açıklama, bir bilgi verme ya da zorlayıcı metinleri haber verme olanağı sağlayan araçlardır. Tavsiye, belirli bir davranışa yönlendirme amaçlıdır.

YARGI KARARLARI:

- ABAD, AB'nin hukukunu yorumlayan, üye devletler ve Birlik kurumları için “Yorum Birliğini” sağlayan ve içtihatları ile yazılı olmayan kaynakları oluşturan, Birliğin “Yüksek Mahkemesi” veya “Anayasa Mahkemesi” olarak nitelenebilecek önemli bir kurumdur. ABAD kararları temyiz edilemez.

İKİNCİL KAYNAKLAR

ANLAŞMALARDA SAYILMAYAN BAŞKA İŞLEMLER: Divan Birincil hukuka uygunluğuna göre, hukuksal değeri belirler ve karar niteliğini taşıyabilir.

■ BİLDİRGE:

Topluluk dışı görevlerde özel görev konularında ortak görüş ve niyet açıklar. Enerji, Bölgesel ekonomik ve parasal birlik gibi konularda bildireler oluşturulmaktadır.

■ BİLDİRİ:

Komisyonla özgüdür. Hukuksal etkisi yoktur. Doküman, rapor biçiminde olabilir.

■ BEYAZ KİTAP (WHITE PAPER):

Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan belge, belirli konularda Topluluğun eylemine ilişkin öneriler içermektedir. "Yeşil Kitap"ların uzantılarıdır ve Yeşil Kitap'ta varılan sonuçları önerilere dönüştürmektedir. Örneğin; "İç pazarın tamamlanması", "Büyüme", "Rekabet" gibi konularda hazırlanan belgelerin yanında sosyal politikaya ilişkin "istihdam" konulu beyaz kitap bulunmaktadır. Beyaz Kitap Konsey tarafından onaylandığında "Birlik Eylem Programına" dönüşebilmektedir.

■ YEŞİL KİTAP (GREEN PAPER):

- Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan belirli bir alanda Avrupa düzeyinde tartışma ve danışma sürecini başlatmak amacıyla oluşturulan belgelerdir. Yeşil Kitap ile ortaya çıkan görüşler Beyaz Kitap ile somut bir Birlik faaliyetine dönüşebilmektedirler. Sosyal politika, tek para veya telekomünikasyon konularında yeşil kitaplar hazırlanmıştır.

SOSYAL POLİTİKA KAYNAKLARI

■ ULUSLAR ARASI ANTLAŞMALAR:

- Topluluk üyesi olmayan “üçüncü ülkeler” ve başka uluslar arası kuruluşlar ile ticari, sınai, teknik ve sosyal alanlarda bağitlanan uluslararası antlaşmalardır.
- Tüzel kişiliği bulunan Topluluk tarafından imzalanır.

SOSYAL POLİTİKA KAYNAKLARI

■ SÖZLEŞMESEL KAYNAKLAR

- Sosyal diyalog içinde çalışma yaşamı aktörlerince hazırlanan çerçeve anlaşmaları Avrupa düzeyinde sözleşmesel ilişkilerin sonucu olan sözleşmesel kaynaklar olarak değerlendirilir.
- Örneğin, sosyal ortaklar arasında imzalanan “anne-baba izni (1995)”, “kısmı zamanlı çalışma (1997)”, “belirli süreli çalışma (1999)” konulu çerçeve anlaşmaları yönergelere dönüşerek hukuksal bağlayıcılık kazandırılmıştır

BİRLİĞİN/TOPLULUĞUN YETKİ ve YETKİLERİNİ KULLANIM İLKELERİ

- Lizbon Antlaşmasına göre, Birliğe “inhisari, paylaşılmış ve destekleme, eşgüdüm ya da tamamlayıcı yetkiler” tanınmıştır.
- **İNHİSARİ YETKİ**, Antlaşmaların Birliğe tanıdığı yetkilere dir. Birlik yasama etkinliğinde bulunabilir ve hukuksal yönden bağlayıcılığı olan işlemler kabul edebilir. Üye devletler Birliğin yetkilendirilmemiş olduğu durumlarda ya da Birlik işlemlerini uygulamaya koymak için bu işlemleri yapabilirler.
- **PAYLAŞILMIŞ YETKİLER**: Antlaşmaların belirli alanlarda Birliğe ve üye devletlere tanıdığı yetkilere dir. Birlikte yasama etkinliğinde bulunabilirler ve hukuksal yönden bağlayıcılığı olan işlemler kabul edebilirler.
- **DESTEKLEME, EŞGÜDÜM ya da TAMAMLAMA YETKİLERİ**: Antlaşmaların öngördüğü koşullar içinde bazı alanlarda üye devletlerin eylemini desteklemek, eşgüdümlemek ya da tamamlamak için eylemler yürütme yetkisidir (mesleksel eğitim).

AB SOSYAL POLİTİKASI

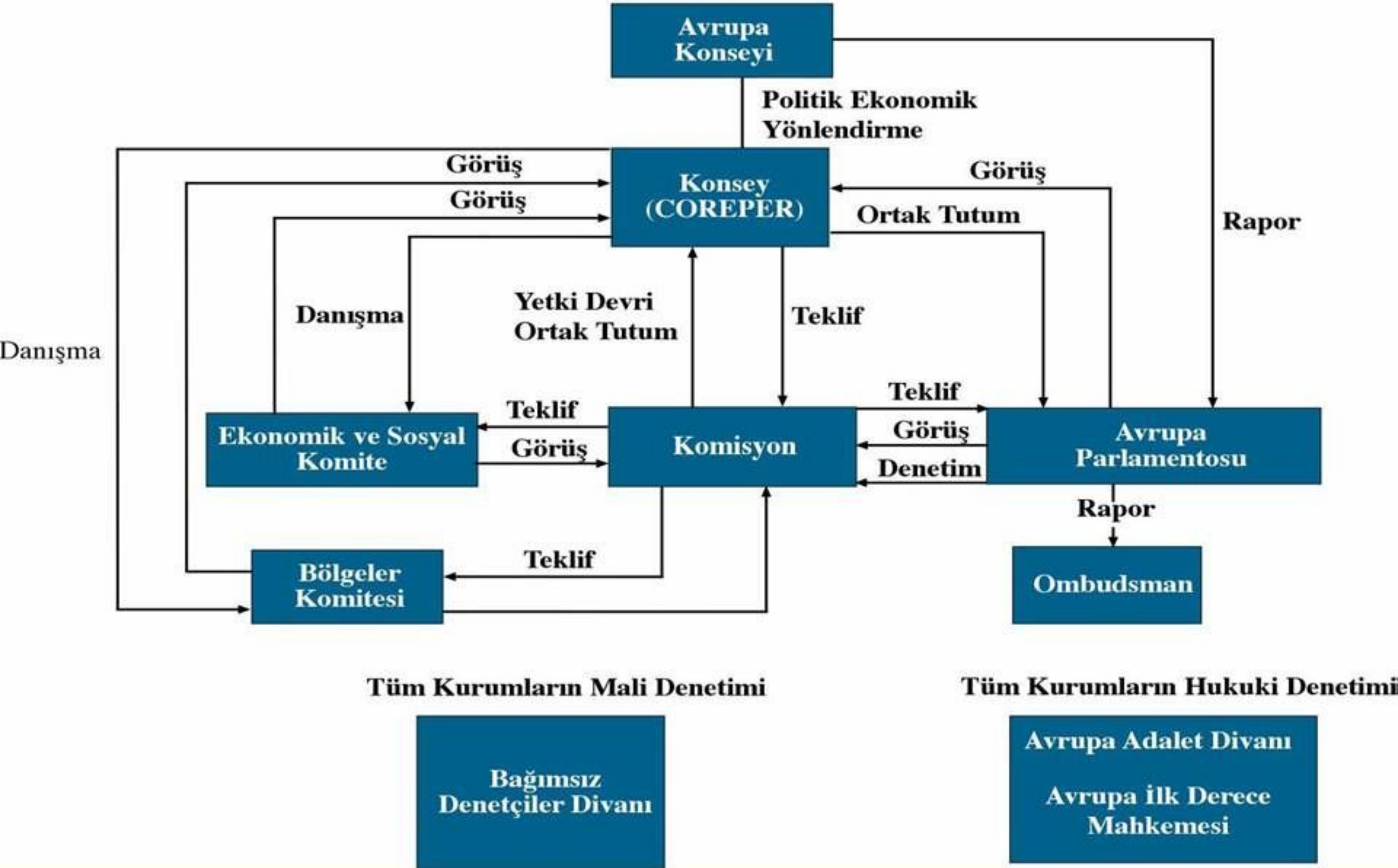
■ **BİRLİK HUKUKU ve ÜYE DEVLET HUKUKU İLİŞKİSİ**

- Birlik hukukun ulusal hukuka üstünlük ilkesi (Birlik hukuku düzeni yararına egemenlik aktarımı) ve doğrudan etki (tüzük).

■ **BİRLİĞİN YETKİ KULLANIM İLKELERİ**

- **TANIMA:** Birlik üye devletlerin antlaşmalarca kendisine tanıdığı yetkilerin sınırları içinde hareket eder. Birliğe tanınmayan yetkiler üye devletler tarafından kullanılır. Birliğin yetki sınırlarının belirlenmesi.
- **İKİNCİLLİK:** AB'de kararların yurttaşlara olabilen en yakın düzeyde alınmasıdır. İlke, üye devletlerin eylem hedeflerini yeterli biçimde gerçekleştirilmemesi ve hedeflerin Topluluk düzeyinde daha iyi gerçekleştirilmesi durumunda kullanılır.
- **ORANTILILIK:** Yetki sınırlarının kullanılması. Birlik eylem içerik ve biçimi antlaşmaların hedeflerine erişmek için gerekli olanı aşmaz.

AB KURUMLARI İŞLEYİŞ ŞEMASI

SOSYAL POLİTİKADA I. DÖNEM
(1951-1987-CANLANMA ve DURGUNLUK DÖNEMİ veya
TATLI/YUMUŞAK İLGİSİZLİK DÖNEMİ)
AKÇT ANTLAŞMASI (PARİS ANTLAŞMASI) ve
SOSYAL POLİTİKA

- Sektörel amaçlı bir ekonomik birlik kurma amacını taşır. AB'nin piyasa ekonomisi temelinde, ekonomik sisteminin başarısına ve önceliğine odaklı Neo-Liberal Ekonomi felsefesine dayalı yapısı bölgesel bütünleşme örneği olan AKÇT gibi kurucu bir antlaşmada yerini bulmuştur. Serbest dolaşım kısıtlarının kaldırılması, ekonomik amaçlıdır.
- Sınırlı bir sosyal politika yaklaşımına sahiptir. Kömür ve Çelik sektöründe çalışanları kapsar. İstihdamın geliştirilmesi ve yaşam düzeyinin yükseltilmesi", 3. maddesi Topluluk kurumları "görevli olduğu sanayilerin her birinde, ilerleme içinde eşitlenmesine olanak veren, emeğin çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesini geliştirmeye zorunludur" düzenlemeleri ile sosyal politika kapsamını oluşturmuştur.
- Sosyal alanda ulusalüstülük söz konusu değildir.
- **Yürürlüğü 2002 Temmuz ayında sona ermiştir.**

I. DÖNEM: AAET ve AET ANTLAŞMASI (ROMA ANTLAŞMASI) ve SOSYAL POLİTİKA (Tüm Sektörleri Kapsayan-Geniş Kapsamlı Antlaşma)

■ AAET ANTLAŞMASI

- Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AAET) Anlaşması'nda sosyal politika, iş sağlığı ve güvenliği (Bölüm III) ve halk sağlığı konuları ile sınırlı biçimde ele alınmıştır.
- Antlaşmada, “halkın ve enerji sektöründe çalışanların sağlığına yönelik ortak güvenlik standartlarının oluşturulması ve denetlenmesi” ve “Topluluk içinde konunun uzmanı kişilerin serbestçe istihdamının gerçekleştirilmesi” konusunda düzenlemeler yapılmıştır.
- AAET Antlaşması iş sağlığı ve güvenliği konusunda sosyal diyalog örneğini oluşturan “Ekonomik ve Sosyal Komite”ye görevler yüklerken, Konseye Ekonomik ve Sosyal Komite'nin görüşlerine alma yükümlüğü getirmiştir.

AET ANTLAŞMASI

- **ÖNCELİĞİ EKONOMİKTİR.** Sermayenin, malların, hizmetlerin ve insanların serbestçe dolaşacağı bir ortak pazarın kurulmasını hedefler, ekonomik hedefleri:
 - *Serbest ticaret*
 - *Gümrük birliği*
 - *Serbest dolaşım*
- *Topluluk organlarına açık ancak dar kapsamlı sosyal yetkiler tanınmıştır. Mal ve işgücünün serbest dolaşımını konusunda "İş hukuku ve sosyal güvenlik" konularında yetkiler tanınmıştır.*
 - *Sosyal politika başlıklı bölüme göre Avrupa Sosyal hukuku kapsamına giren konular:*
 - *Kadın ve erkek arasındaki eşitlik*
 - *Avrupa sosyal fonu*
 - *Mesleksel eğitim politikaları*

I. DÖNEM: AET ANTLAŞMASI (ROMA ANTLAŞMASI) ve SOSYAL POLİTİKA (Tüm Sektörleri Kapsayan-Geniş Kapsamlı Antlaşma)

- AET İstihdamı geliştirmek için;Ü
 - İŞGÜNÜN SERBEST DOLAŞIMI
 - MESLEKİ EĞİTİM
 - AVRUPA SOSYAL FONU
 - ÖZEL KURALLARLA DÜZENLENEN ALANLAR: ÜCRET ve İŞLEM EŞİTLİĞİ, ÜCRETLİ İZİN REJİMLERİNİN DENKLİĞİ
 - SOSYAL MEVZUATIN YAKINLAŞTIRILMASI ve UYUMLAŞTIRILMASI

öngörülmüştür.

I. DÖNEM: AB SOSYAL POLİTİKASI

- 1967 YILINDA ÜÇ TOPLULUĞUN KURUMLARI, FÜZYON ANTLAŞMASI ile AVRUPA TOPLULUĞU ADI ALTINDA BİRLEŞTİRİLMİŞTİR.
- 1969 GB'NE GEÇİŞ ve 1972 PARIS ZİRVESİ
 - Paris Zirvesi (1972), Toplulukta sosyal politika açısından yeni tartışmaların ve sürecin başladığı dönem olarak nitelenebilir.
 - Zirve'de sosyal politikanın ekonomik ve parasal birlik kadar önemli olduğu vurgulanmış ve 1974 yılında Sosyal Eylem Programı Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmiştir.
 - Zirve ile Toplulukta bağımsız bir sosyal politika oluşmaya başlamıştır. Ekonomik bütünleşmenin yanında sosyal bütünleşmenin uyumu, eşgüdümü ve sosyal ortakların Topluluk içindeki yeri ve önemi vurgulanmıştır.

1974 İLK SOSYAL POLİTİKA EYLEM PROGRAMI (1974-1985 Sosyal faaliyetlerin yoğunlaştığı dönem)

- Sosyal Politika sorumluluklarını Topluluk düzeyinde tanımlamamıştır,
- Topluluk içinde tam istihdamın sağlanması,
- Serbest dolaşımın geliştirilmesi,
- Yaşam ve çalışma standartlarının geliştirilmesi ve eşitlik içinde çalışma,
- İşçilerin işletme içinde kazanılmış haklarının korunması,
- Sosyal tarafların, topluluğun iktisadi ve sosyal politika, kararlarına ve işçilerin işyeri ve işletme kararlarına katılımlarının artırılması,
- Toplu çıkarmalara karşı ve iş ilişkilerinde sürekliliğin mümkün olduğu ölçüde korunması,
- Avrupa toplu iş sözleşmelerinin yapılması yönünde faaliyetler,
- Kadın ve erkeklere iş hayatında eşit fırsatlar yaratılmasını içermektedir.

1986-1992:İÇ PAZAR DÖNEMİ “AVRUPA SOSYAL ALANI”NİN OLUŞTURULMASI (İç Pazarın Sosyal Boyutu)

- **1980’lerin başında birbiri ile bağlantılı bir dizi gelişme, Avrupa bütünleşme sürecini ve sosyal politika tartışmalarını/gelişmelerini seksenlerin ikinci yarısında yeniden canlandırmıştır.**
 - Tartışmalar/Gelişmeler:
 - Ulusalçı ekonomi politikalarının terk edilmesi,
 - Serbest piyasa ekonomisinin artan kabulü,
 - ABD’nin izlediği ekonomi ve dış politikasının yarattığı baskı,
 - Avrupa iş çevrelerinin talepleri,
 - Jacques Delors başkanlığındaki (1985) Komisyonun yürüttüğü çalışmalar,
 - Kapitalist sistem ve “Avrupa Sosyal Modeli”dir.

II. DÖNEM 1986-1992 (DURGUNLUK YILLARI-İÇ PAZAR)

- AVRUPA TEK SENEDİ
- AVRUPA SOSYAL ŞARTI (AVRUPA KONSEYİ 1961- TÜRKİYE İMZALAMA TARİHİ 1961- ONAY TARİHİ 1989 –GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ SOSYAL ŞART-1996)
- ÇALIŞANLARIN TEMEL SOSYAL HAKLARI TOPLULUK ŞARTI (11'LER ANTLAŞMASI-1989)
- SOSYAL EYLEM PLANI

AVRUPA TEK SENEDİ

- Topluluk düzeyinde bir sosyal politika yolunu açamamıştır.
- ATS 1993 yılında iç pazara geçişi öngören, üretim faktörlerinin sınırlar olmaksızın serbestçe dolaştığı bir siyasi birliğe giden Topluluk yaratmıştır. ATS'inin sosyal politikaya ilişkin temel görüşünü Başlangıç Bölümünde saptamak mümkündür. Antlaşmanın Başlangıç Bölümünde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, ASŞ ve sosyal adalet ve demokrasi ilkelerine dayalı bir Topluluk hedeflenmiştir.
- ATS sosyal politika konusunda iki temel değişiklik getirmiştir. Topluluğun sosyal politika konularında oybirliği ilkesi geçerliliğini korurken, ATS ile getirilen birinci yenilik, iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda nitelikli oy çoğunluğu ilkesinin aranması ve yönerge çıkarılmasına izin verilmesidir. İkinci yenilik, Topluluk düzeyinde sosyal diyaloga ilişkin düzenlemedir.

ÇALIŞANLARIN TEMEL SOSYAL HAKLARI TOPLULUK ŞARTI (11'LER ANTLAŞMASI-İKİ VİTESLİ YAPI 1989)

- Hukuksal bağlayıcılığı bulunmamaktadır.
- Topluluk Şartı'nın sosyal politika kapsamı "Çalışanlar (işçiler)" ile sınırlıdır ve yurttaşları kapsamamaktadır. Aynı zamanda, Şart, içerik olarak da kendisinden önceki belgeleri tekrar eder niteliği ile düş kırıklığı yaratmıştır.
- Sosyal politikanın kapsamı olarak da değerlendirilecek haklar; serbest dolaşım, istihdam ve ücret, yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sosyal koruma, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık, mesleki eğitim, kadın ve erkek arasında işler eşitliği, çalışanların bilgilendirilmesi, danışılması ve katılımı, çalışma ortamında sağlık ve güvenliğin korunması, çocuk ve gençlerin korunması, yaşlılar ve engellilerden oluşmaktadır.
- Üye devletler, Topluluk Şartında belirtilen koşulların uygulanmasında birinci derecede sorumludur. Şartın uygulanmasından ikinci derecede sorumlu olan Komisyon, üye devletlerin ve AT'nca Şartın uygulamaya konulmasına ilişkin her yıl rapor hazırlamaktadır

AVRUPA TEK SENEDİ-SOSYAL EYLEM PLANI

- Üye devletler açısından ortak bir belge sayılamayacak ve hukuksal açıdan bağlayıcılığı olmayan Topluluk Şartında yer alan düzenlemelerin, üye devletler ve Toplulukça uygulanmasında yol gösterici önlemleri içeren belgedir.
- Üye devletlerce yaklaşım birliği içinde onaylanmayan Topluluk Şartı'na ilişkin oluşturulan Sosyal Eylem Planı çerçevesinde Komisyonca hazırlanan önerilerin çoğu (on adet iş sağlığı ve güvenliği yönergesi dışında) oy birliği nedeni ile kabul edilmemiştir

III. DÖNEM (1992-2007): GELİŞİM DÖNEMİ

ABA (MAASTRİCHT) ANTLAŞMASI-NİCE ANTLAŞMASI

- ABA ANTLAŞMASI
- SOSYAL POLİTİKA PROTOKOLÜ ve ANTLAŞMASI
- AMSTERDAM ANTLAŞMASI
- NİS ANTLAŞMASI (SOSYAL POLİTİKA ANTLAŞMASI)
- 2000 LİZBON ZİRVESİ

AB (MAASTRICHT ANTLAŞMASI)

- ABA Avrupa Sosyal Bütünleşmesini başaramamıştır. ABA'nda da İngiltere Topluluk Şartı'nda da izlediği “ayrılıkçı” politikayı sürdürmüştür. İngiltere ve Danimarka'nın politikası ile ABA'nda 1957 Roma Antlaşmasından daha ileri bir sosyal politika sağlanamamıştır.
- ABA Topluluğa yaşam düzeyinin ilerlemesi dışında (Roma Ant. madde 2), ekonomik etkinliklerin uyumu ve dengeli gelişim, çevreye saygı gösteren sürekli ve enflasyonist olmayan büyüme, ekonomik başarının uyumu, yüksek düzeyde istihdam, sosyal koruma düzeyi ve yaşam düzeyinin ve kalitesinin yükseltilmesi, ekonomik ve sosyal uyum ve üye devletler arasında dayanışma görevi yüklenmiştir.

AB (MAASTRICHT ANTLAŞMASI)

- ABA'nın sosyal politika alanında getirdiği en temel yenilik; Topluluk Şartı'nın uygulamaya geçmesini sağlayamaya da yönelik olan 1993 yılında yürürlüğe giren "Ek Sosyal Protokol"dür. Sosyal Politika Protokolü ve 11'ler Antlaşması, nitelikli oy çoğunluğunu gerektiren konuları genişletmiş ve sosyal diyaloga ilişkin Topluluk düzeyinde toplu pazarlığın özendirilmesi ve sosyal ortaklarla dayanışmayı öngören ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir.
- Üye devletlerin yetkilerine bırakılan konular, ücretler, grev ve lokavt hakkı, örgütlenme hakkıdır.
- Sosyal ortakları Topluluk düzeyinde Avrupa sosyal mevzuatının oluşmasında karar verme sürecine katmaktadır. Bu bağlamda, Topluluk mevzuatının belirlenmesinde Komisyonun tekeli kırılmıştır.

AMSTERDAM ANTLAŞMASI

- 1997 yılında imzalanan ve 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması, AB'nin yapı taşlarından biri olan “Adalet ve İçişleri”ni AT'ye aktarmış ve üçüncü yapının kapsamını “Ceza Alanında Polis ve Yargısal İşbirliği”nden oluşturmuştur.
- Amsterdam Antlaşmasının en temel yeniliği, Maastricht Antlaşması Ek Sosyal Politika Protokolünü Antlaşmayla bütünleştirmesidir. Aynı zamanda, antlaşma ile sosyal politikada İngiltere'nin karşı çıkması ile oluşan çok ayaklı yapı sona ermiş ve üye devletleri kapsayan bir sosyal politika yapısına ulaşılmıştır.
- Yüksek işsizlik sorunu - “istihdam” ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır.

AMSTERDAM ANTLAŞMASI

- AB kurucu antlaşmalardan bugüne benzer biçimde sosyal politika konusunda politika belirleme ve yetki kullanımını üye devletlere bırakmıştır.
- Antlaşma ile AK sonuçları, AB Konseyi ise yönlendirici ilkeleri kabul etmektedir, ayrıca Konseyce üye devletlere öneriler sunulacaktır.

AMSTERDAM ANTLAŞMASI

- Devlet ve Hükümet Başkanları Amsterdam Zirvesinin istihdama ilişkin politikasının devamı niteliğinde Avrupa İstihdam Stratejisi (AİS)'nin belirlendiği Lüksemburg (1997) Zirvesinde bir araya gelmişlerdir.
- Lüksemburg Zirvesinde Konseyce üye ülkelerin istihdam politikalarının eşgüdümünü sağlayan istihdam kılavuzu belirlenmiştir.
- Genel başlıkları ile kılavuz ilkeler; istihdam edilebilirliğin artırılması, genç ve uzun süreli işsizliğin önlenmesi, girişimciliğin geliştirilmesi, işletmelerin ve çalışanların uyum kapasitesinin artırılması ve fırsat eşitliği politikalarının güçlendirilmesidir.

III.DÖNEM: 2000 NİS ANTLAŞMASI

- 2003 yılında yürürlüğe giren Nis Antlaşması, diğer antlaşmalara benzer yapıda nitelikli oy çoğunluğu ile alınacak sosyal politika kararlarının kapsamını genişletmiş (beş alandan on bir alana çıkararak) ancak, önceki antlaşmaların önüne geçecek bir düzenleme de sağlamamıştır.
- Topluluğa, sosyal politikanın düzenlenmesi ve uygulanmasına ilişkin geniş yetki tanımamış, üye devletlerin ulusal farklılıkları ve rekabet koşullarını dikkate alarak birlikte hareket etme ve nitelikli oy çoğunluğu ile ikincil kaynak yaratma görevi vermiştir.

III.DÖNEM: 2000 NİS ANTLAŞMASI (SOSYAL POLİTİKA AJANDASI- NİS AVRUPA KONSEYİ)

- AB'de refah ve büyümenin herkese ve her bölgeye ulaşmasının sağlanması amacıyla oluşturulmuştur.
- Avrupa'nın yeni biçimi için oluşturulan beş yıllık eylem planını kapsayan Ajanda; tam istihdam, ekonomik dinamizm ve daha büyük uyum ve sosyal adalete dayanan ekonomi ve istihdam ajandasıdır.
- Sosyal politika hedeflerini gerçekleştirmeye, Lizbon'da üstlenilen siyasal yükümlülükleri somut eylemlere dönüştürmeye yönelik bir belgedir.
- 2005 yılında Komisyon tarafından, Sosyal Politika Ajandasının ilk yarısında başlatılan çalışmaların uygulamaya konulması amacıyla 2010 yılına kadar sürecek olan "Yeni Sosyal Politika Ajandası", önerilmiştir.

AMSTERDAM ANTLAŞMASI

- Lizbon İstihdam Zirvesi, 2010 yılında Birlik için istihdam oranını %70, kadın istihdam oranını %60 olarak belirlemiş, hizmet sektöründe istihdamı artırmayı ve yaşam boyu öğrenmeyi hedeflemiştir. Stockholm Zirvesi'nde Lizbon Zirvesi hedeflerine ara hedefler ve yeni hedefler getirilmiştir.
- Stockholm Zirvesi (2001) kararları ile 2005 yılında istihdam oranı %67'ye, kadın istihdam oranını %57'ye ve yaşlı istihdam oranı 2010'da %50'ye çıkarılacaktır.
- Stockholm Zirvesi'nde 2010 yılına ilişkin hedeflerin yakalanamayacağına dair saptamalar yapılmıştır.

LİZBON KONSEYİ: AVRUPA İSTİHDAM STRATEJİSİ

■ Dört temel hedef

- 1.İstihdam edilebilirlik
- 2.Girişimcilik
- 3.Uyum kabiliyeti
- 4.Fırsat eşitliği

■ Dört amaç

- 1.Daha fazla ve nitelikli istihdam
- 2.İş becerisinin ve işgücü hareketliliğinin sağlanması
- 3.Bilgi ekonomisinin gelişmesi ve buna göre işgücü yaratılması
- 4.Sosyal bütünleşmenin sağlanmasıdır.

2007 LİZBON ANTLAŞMASI

- AB Anayasasının Fransa ve Hollanda'da referandumlarda red edilmesinden sonra, ABA ve AT'ni kuran Antlaşmada değişiklikler öngören yeni bir Antlaşma olan Lizbon Antlaşması 13 Aralık 2007'de 27 üye ülke tarafından imzalanmıştır. 11-12 Aralık 2008 tarihli AB Konseyi Zirvesi'nde İrlanda'ya bazı garantiler verilmesinden sonra, ikinci referandumda onaylanması sözü alınmıştır.
- Lizbon Antlaşmasının birinci maddesinde eşitlik, insan haklarına saygı, dayanışma, kadın ve erkek arasında eşitlik gibi evrensel ve ilkesel hukuk yaklaşımı tekrar edilmiştir. Antlaşmada ikincilik ve orantılılık ilkeleri yeniden düzenlemiş, THŞ antlaşmalarıyla aynı hukuksal değerde öngörülmüş ve temel hakların genel ilkeler olarak Birlik hukukunun ayrılmaz bir parçası olduğu belirtilmiştir.
- Sosyal politika yetkileri Birlik ve üye devletler arasında paylaşılan yetkilerdir.
- Lizbon Antlaşması da AB'nin yüksek rekabet gücüne sahip ekonomik bir Birlik olma ve sosyal politika uygulamalarını sürdüren, genişleten ve tüm vatandaşları için yüksek sosyal politika uygulamaları sağlayan Birlik olma arasındaki çatışmanın sürdüğü bir yaklaşıma sahiptir.
- Dünya mal ticaretinin yaklaşık %43'ünü elinde tutan AB'nde GSYİH'dan sosyal politikaya ayrılan pay ya sabit kalmış ya da azalmıştır.

AB Üyeleri -Lizbon İstihdam Hedeflerine Ulaşma Düzeyleri

Ülke/ Bölge	Toplam İstihdam Oranı			Kadın İstihdam Oranı			Yaşlı İstihdam Oranı		
	2007	Değ. 2007-02	2010 Hedefi Arahlığı	2007	Değ. 2007-02	2010 Hedefi Arahlığı	2007	Değ. 2007-02	2010 Hedefi Arahlığı
Dan.	77.1	0.8	ulaşıldı	73.2	1.6	ulaşıldı	58.6	2.9	ulaşıldı
Alm.	69.1	3.8	0.6	65.9	9.0	ulaşıldı	60.0	13.7	ulaşıldı
İtalya	58.7	5.0	11.3	46.6	7.0	13.4	33.8	6.1	16.2
G.KRK	71.0	5.3	ulaşıldı	62.4	8.9	Ulaşıldı	55.9	6.5	ulaşıldı
Mac.	57.3	1.0	12.7	50.9	1.2	9.1	33.1	10.9	16.9
Malta	55.7	1.5	14.3	36.9	3.8	23.1	28.3	-0.2	21.7
Hol.	76.0	3.1	ulaşıldı	69.6	6.1	ulaşıldı	50.9	12.7	ulaşıldı
Avus.	71.4	2.9	ulaşıldı	64.4	4.8	ulaşıldı	38.6	9.8	11.4
Pol.	57.0	2.0	13.0	50.6	1.7	9.4	29.7	1.3	20.3
Por.	67.8	-0.6	2.2	61.9	1.4	ulaşıldı	50.9	0.2	ulaşıldı
Fin.	70.3	3.1	ulaşıldı	68.5	4.3	ulaşıldı	55.0	13.4	ulaşıldı
İsveç	74.2	1.2	ulaşıldı	71.8	0.9	ulaşıldı	70.0	5.1	ulaşıldı
BK	71.3	0.1	ulaşıldı	65.5	0.8	ulaşıldı	57.4	6.7	ulaşıldı
AB-27	65.4	3.2	4.6	58.3	4.6	1.7	44.7	7.8	5.3
AB-15	66.9	3.5	3.1	59.7	5.6	0.3	46.6	8.8	3.4
2010 Hedefi	%70			%60'dan fazla			%50		

AB SOSYAL POLİTİKASI BAŞLIKLARI

- İş hukuku
- Sosyal diyalog
- İstihdam politikası
- İş sağlığı ve güvenliği
- Avrupa sosyal fonu
- Eşitlik ilkesi ve ayrımcılıkla mücadele

AB'DE SOSYAL POLİTİKA

- AB'DE SOSYAL ORTAKLAR
- AB'DE SOSYAL DİYALOG
- AB'DE BİLGİ VERME ve DANIŞMA İŞLETME KOMİTELERİ

AB SOSYAL POLİTİKASI YAPISAL ve KURUMSAL ARAÇLARI

■ Yapısal (Mali) Araçlar

- **Avrupa Bölgesel Gelişme Fonu (ERDF):** Temel hedefi AB'nde ekonomik ilerlemeyi ve sosyal birleşmeyi, bölgesel ve sosyal gruplar arasında dengesizlikleri azaltarak sağlamaktır,
- **Avrupa Sosyal Fonu (ESF):** Amacı, AB'nde temel finansal araçlarla istihdam politikasının stratejik hedeflerini gerçekleştirmektir,
- **Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu: (EAGGF):** Amacı, Tarım sektöründe yapısal reformlara katkı sağlamak ve kırsal alanların gelişimini sağlamaktır,
- **Balıkçılık Yönlendirme Finansal Aracı (FIFG):** Balıkçılık sektörünün reformu için özel bir fondur.

AB SOSYAL POLİTİKASI: ADAY ve POTANSİYEL ÜLKELERE YÖNELİK YAPISAL ARAÇLAR

- *Aday ve potansiyel aday ülkelere yönelik olarak da ekonomik ve sosyal bütünleşmeyi sağlamak amacıyla katılım öncesi yapısal/mali araçlarla destek verilmektedir.*
- *PHARE - (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies):* Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinin kurumsal ve sosyal uyumunu sağlamak, ekonomilerini yeniden yapılandırmak için 1989 yılında oluşturulmuştur. Başlangıçta Polonya ve Macaristan'a yönelik olan fon, mevcut durumda, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Letonya, Litvanya, Makedonya, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya) olmak üzere 13 ülkeyi kapsamaktadır.
- *ISPA - (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession):* Doğu Avrupa'daki Aday ülkelerin, büyük çevre ve taşımacılık alanı altyapı projelerini finanse eden fondur. Fonun amacı, belirtilen ülkelerin Topluluğun özellikle taşımacılık ve çevre alanlarındaki altyapı standartlarına uyumunu sağlamaktır.

AB SOSYAL POLİTİKASI YAPISAL ARAÇLARI

- *SAPARD - (Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development)*: Doğu Avrupa'daki aday ülkelerin tarım ve kırsal bölgelerinin yapısal uyumunu gerçekleştirirken ve "Ortak Tarım Politikası" müktesebatını uygularken karşılaştıkları yapısal uyumu çözmeye yöneliktir. Tarım ve kırsal kalkınmaya yönelik özel katılım programıdır.
- *CARDS - (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization)*:
 - CARDS programı Batı Balkan ülkelerinin kurumsal kapasitelerinin artırılmasını ve politik ve ekonomik gelişimlerinin gerçekleştirilmesini hedefler. Programın kapsamında olan ülkeler, Hırvatistan, Bosna Hersek, Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ finansal olarak desteklenmiştir.
- *Türkiye için Katılım Öncesi Yardım*: Türkiye'ye sağlanan katılım öncesi yardımlar tek bütçe altında toplanmıştır. 2000-2006 yıllarında AB müktesebatına uyum için gerekli olan idari kapasitenin oluşturulması ve yatırım ihtiyacı, ekonomik ve sosyal uyum konularındaki projeler finanse edilmiştir.

AB Sosyal Politikası Kurumsal Araçları

- AB sosyal politikasını biçimlendiren ve sürdüren kurumsal araçlar, makro boyutta üye devletlerin nezdinde imzalanan antlaşmaları uygulayacak olan Birliğin organlarıdır.
- Üye ve aday ülkelerin ilgili temsilcilerinin katılımı ile toplanan Avrupa Konsey'leri de kurumsal araç olarak değerlendirilebilir. Ayrıca eğer Birlik sosyal politikasını birebir uygulayacak olan ülkeler de göz önüne alınırsa sosyal politikayla ilgili yasama, yürütme ve yargı kurumları, Bakanlıklar ve AB ile aday ülkeler arasında oluşturulan kurumlardır.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ

- HUKUKSAL (MEVZUAT- MÜKTESEBAT)
DÜZENLEME:
- ANKARA ANTLAŞMASI (1963)
- KATMA PROTOKOL (1970)
- GÜMRÜK BİRLİĞİ (1995)
- KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ
- ULUSAL PROGRAMLAR
- İLERLEME RAPORLARI
- MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ:

- ANKARA ANTLAŞMASI: Sosyal politikayı kapsayan iki madde bulunmaktadır. İşçilerin serbest dolaşım hakkının sağlandığı 12. madde ve Ekonomik ve Sosyal Komite ile işbirliği öneren 27.maddedir

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: KATMA PROTOKOL

- Ankara Antlaşmasının uygulanmasını sağlamaya yönelik veya eki olarak değerlendirilecek olan Katma Protokol, tam üyeliğe giden yolun hazırlık, geçiş ve son dönemlerini düzenlemiştir.
- Protokole göre, Antlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonraki on ikinci yılın sonu ve yirmi ikinci yılın sonu arasında Ankara Antlaşması'na da uygun biçimde, Türk çalışanlar kademeli olarak serbest dolaşım hakkını kazanacaklardır (Bölüm II, madde 36-40). Katma Protokolün 39. maddesi Türk uyruklu işçiler ve işçilerin Toplulukta oturan aileleri yararına sosyal güvenlik alanında hükümlerin tespit edilmesini öngörmüştür.
- AB her iki antlaşma ile sağlanan Türk çalışanların serbest dolaşım hakkını tek taraflı olarak kaldırmıştır. ABAD da serbest dolaşımı mevcut koşullarda bir hak değil, bir hedef olarak yorumlamaktadır.
- AB sınırları içinde serbest dolaşım hakkına sahip olan Türkler, sınırlı düzenlemelerle AB ülkelerinde çalışmakta olan Türk işçileridir.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: GÜMRÜK BİRLİĞİ

- Gümrük Birliği Antlaşması'nda Ankara Antlaşması ve Katma Protokol'de yer alan malların serbest dolaşım hükümleri düzenlenirken, işgücünün serbest dolaşım hakkı düzenlenmemiştir.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ:KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ

- AB tarafından hazırlanan, aday ülkelerin Kopenhag ölçütleri doğrultusunda yerine getirmek zorunda oldukları, kısa (1-2 yıl) ve orta vadeli (3-4 yıl) önceliklerin belirlendiği yol haritası belgesidir.
- Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB), tek taraflı biçimde Konsey tarafından hazırlanır. Konsey, KOB ile aday ülkelerin yerine getirmek zorunda oldukları, siyasi, ekonomik ölçütleri ve mevzuata ilişkin uyum konularını belirler.
- Türkiye için 2001-2003-2005-2007-2008 tarihli olmak üzere beş KOB hazırlanmıştır.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ

- Sosyal politika ve istihdama ilişkin kısa vadeli öncelikler, çocuk işgücü ile mücadele, sendikal hakların genişletilmesi, orta vadeli öncelikler ise, kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesi, iş hukuku, kadın-erkek eşitliği, AİS'ne katılım için ulusal istihdam stratejisinin hazırlanması, sosyal güvenlik sisteminin mali açıdan sürdürülebilir yapıya ulaşmasıdır.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: ULUSAL PROGRAMLAR

- Ulusal programlar aday ülkelerin Birlik müktesebatını (mevzuatını) iç hukuklarına nasıl aktaracağını gösteren “ulusal söz belgeleri”dir.
- Aday ülkelerin hükümetleri, KOB'nin yönlendirme ve düzenlemelerinin ışığında Birlik mevzuatını Anayasa, yasa ve diğer mevzuata hangi sürede ve hangi yasal araçlarla aktarılacağını, yapılacak değişiklikleri ve mevzuatın tarihini ulusal programlarla açıklamaktadır.
- Ulusal Programlarda siyasi ölçütler ve AB mevzuatına ilişkin kısa ve orta vadeli hedefler yer almaktadır.
- Türkiye tarafında 2001 ve 2003 yıllarında Ulusal Programlar hazırlanmış, Resmi Gazete'de yayınlanmış ve AB'ne sunulmuştur. 2003 yılından sonra henüz Resmi Gazete'de yayınlanmış bir Ulusal Program bulunmamaktadır. 2008 yılı ulusal programı hazırlanmış olup, T.B.M.M'ne gönderilecektir.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: İLERLEME RAPORLARI

- Avrupa Komisyonu tarafından her yıl düzenli olarak hazırlanan “İlerleme Raporları”, Konsey’e gönderilmektedir. Komisyon, aday ülkelerin AB ilke ve mevzuatı konusunda sağladıkları gelişmeleri rapor ettikten sonra, Konsey aday ülkenin üyelik durumu ile ilgili kararını vermektedir.
- İlerleme raporlarında aday ülkenin Kopenhag ölçütlerine uyumu, siyasi ölçütler ve mevzuata uyum başlıkları altında kısa ve orta vadeli biçimde değerlendirilmektedir. Raporu kapsayan dönem, hukuksal ve mevcut durumun birlikte inceleyen içeriğe sahiptir.
- 1998-2007 yılları arasında toplam dokuz ilerleme raporu hazırlamıştır.

Fasıl	2008 İlerleme Raporu	2009 İlerleme Raporu
2.İşçilerin Serbest Dolaşımı	<p>İlerleme Var Kamu istihdam hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesi; sosyal güvenlik sistemlerinin eşgüdümünün sağlanması.</p> <p>İlerleme Yok Avrupa İstihdam Hizmetleri ağına katılım; Avrupa sağlık sigortası kartına ilişkin çalışmalar. işgücü piyasasına erişim.</p>	<p>Sınırlı İlerleme Sosyal güvenlik sistemleri'nin koordine edilmesi (SSK, AB finansmanlı projeler ile hem bilgi birikimini hem de koordinasyon kapasitesini geliştirmiştir.)</p> <p>İlerleme Yok İşgücü piyasasına erişim (Yabancıların çalışma izinlerine ilişkin mevzuat halen Meclis'te bekleme sürecindedir)</p> <p>Bilgi Teknolojisi ve Türkiye İş Kurumu'nun elektronik iş bulma hizmetlerindeki zayıflık nedeniyle Avrupa İstihdam Hizmetleri ağına (EURES) katılmaya hazır değildir.</p> <p>Avrupa sağlık sigortası kartına ilişkin çalışmalar.</p>

19.Sosyal Politika ve	İlerleme Var İstihdam politikası ,sosyal	İlerleme Var Avrupa Sosyal Fonu. Sınırlı İlerleme
İstihdam	koruma,Avrupa Sosyal Fonu. Sınırlı İlerleme İşyeri sağlığı ve güvenliği,sosyal diyalog,sosyal içerme,ayrımcılıkla mücadele ve eşit fırsatlar. İlerleme Yok İş hukuku.	İşyeri sağlığı ve güvenliği,sosyal diyalog,istihdam politikası,sosyal içerme,eşit fırsatlar. İlerleme Yok İş hukuku,sosyal koruma,ayrımcılıkla mücadele. KAYNAK:İKV.

AB-TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA İLİŞKİLERİ: MÜZAKERE ÇERÇEVE BELGESİ

- AB ve aday ülkeler arasında yürütülecek olan müzakerelerin ilke ve yöntemlerinin belirlendiği belgedir. Türkiye için 3 Ekim 2005'de açıklanan “Müzakere Çerçeve Belgesi”nde sosyal kelimesi iki kez kullanılmıştır. Müzakerelere konu olacak “Sosyal Politika ve İstihdam” 19. başlıkla ele alınmıştır.
- Açıkça ifade edilen sosyal politika konusu sendikal haklardır ve Türkiye'den sendikal hakların ILO standartlarında uygulanmasına ilişkin mevzuatı ve uygulama tedbirlerini sağlaması ve genişletmesi beklenmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

- AB sosyal politikası analiz edilirken öncelikle, AB'nde sosyal politikanın, Neo-Liberal sistemin yarattığı sosyal sorunları çözümleyen ekonomi (piyasa) eksenli bağımlı bir politika mı? yoksa demokratik, eşit ve insan haklarına yaraşır bir çevrede yaşayan vatandaş yaratma hedefinde oluşturulan bağımsız bir politika mı? olduğu sorularına yanıt aramak gerekmektedir.
- *AB sosyal politikasının en önemli sorunlarından biri, sosyal düzenlemelerin ne kadarının üye devletlerce iç hukuklarına uyarlandığı, uyarlanmaz ise ne olacağıнын kesin ölçütlerle belli olmamasıdır. Sosyal politikasının oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi konularında Birlik ve üye devletler arasında yetki paylaşımında çözüm bekleyen alanlar bulunmaktadır.*

GENEL DEĞERLENDİRME

- Birlik, üye ve aday ülkeler arasında sosyal politika uygulamaları ve talepleri hakkında standardı sağlama konusunda sorunlara sahiptir. Örneğin, Kamu görevlileri adına imzalanan uzlaşma metinlerini Türkiye’de olduğu gibi yasama ve yürütmenin denetimine bırakan Fransa, İngiltere, Belçika, İsveç İtalya gibi ülkeler bulunurken; Birlik, aday ülkelere kamu çalışanlarına (askerler, yargıçlar ve polisler için grev hakkının kullanımında ülkelere esneklik sağlanmıştır) geniş bir grev hakkının sağlanmasını istemektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

- Tüm Dünya'da olduğu gibi AB'nde de sosyal devletten vazgeçmeyi zorlayan küresel baskılar yaşanmaktadır. Dolayısıyla, ekonomi politikası tercihi sosyal bütünleşmeyi, sosyal politika tercihi de ekonomi politikasını etkilemeyi sürdürecektir.

KAYNAKÇA

- Çelik, A., 2006, AB Sosyal Politikası Uyum Sürecinin Uyumsuz Alanı, 1.Basım, Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Dura, C. ve Atik, H, 2003, Avrupa Birliği Gümrük Birliği ve Türkiye Genişletilmiş 2.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Erdoğan S., 2004,. “Avrupa Birliği ve Sosyal Politika”, Mülkiye Dergisi, Kış, Cilt:XCXVIII (245), Ankara, ss.33-45.
- Gülmez, M., 2008, Avrupa Birliği ve Sosyal Politika, Yeni Bölümler Eklenmiş, Geliştirilmiş ve Güncelleştirilmiş 2.Baskı, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara.
- Gülmez, G., 1996, Dünyada Memurlar ve Sendikal Haklar, TODAİE Yayını, 1996, Ankara.
- Güzel, A., 1998, “Roma ve Maastricht Antlaşmaları Sürecinde Avrupa Sosyal Modeli ve Türkiye”, Metin Kutal’a Armağan, Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası, Ankara.
- www.abgs.gov.tr
- www.eu.int
- www.ikv.org.tr